

Stručni rad

METELKARJI O HELJDI

Tea Kump, diplomirana odgojiteljica u prvom razredu
Osnovna škola Frana Metelka Škocjan

Sažetak

Svako dijete neprestano shvaća da je sve u životu povezano. Djeca po svojoj prirodi svakodnevno aktivno konstruiraju/povezuju i izgrađuju znanje. Međupredmetna integracija element je suvremenih pogleda na obrazovni proces. Njegova provedba predstavlja sustavno i dubinsko planiranje zajedničkih procesa učenja, koji su predviđeni nastavnim planovima i programima na razini povezivanja sadržaja, pojmova i procesnih znanja. U prvom razredu OŠ Frana Metelka Škocjan međupredmetna se nastava izvodi svakodnevno. Povezali smo UNESCO projekt – Od pšenice do potice i Dane europske kulturne baštine. Učitelj je pretežno u ulozi promatrača, savjetnika i koordinatora. Iz kurikuluma izvukli smo ciljeve s kojima smo željeli svladati nastavno gradivo koje se može ispreplitati. Budući da je predmet bio prikladan za izvođenje interdisciplinarnih veza, isprepleli smo aktivnosti predmeta učenja o okolišu, športu, slovenskom jeziku i glazbi. Prije izvođenja svih aktivnosti zajedno s učenicima postavljamo ciljeve i kriterije uspješnosti. Istovremeno, kod učenika se razvijao interes za učenje, međusobni su odnosi bili kvalitetniji, a ujedno su produbljivali razumijevanje i korištenje znanja. Prikazane su složene razine interdisciplinarnog povezivanja, uključujući primjer prezentacije znanstvenog dana „Dan heljde”, koji pokazuje mogućnost povezivanja na razini sadržaja, pojmova i procesa učenja.

Ključne riječi: heljda, zdrava prehrana, tjelovježba, interdisciplinarna suradnja, interdisciplinarna nastava

1. Uvod

Svako dijete neprestano shvaća da je sve u životu povezano. Djeca po svojoj prirodi svakodnevno aktivno konstruiraju/povezuju i izgrađuju znanje. Kombiniranje znanja i ciljeva doprinosi uspješnoj interdisciplinarnoj integraciji i jedan je od mogućih pristupa kvalitetnoj nastavi. Međupredmetna integracija element je suvremenih pogleda na obrazovni proces. Njegova provedba predstavlja sustavno i dubinsko planiranje zajedničkih procesa učenja, koji su predviđeni nastavnim planovima i programima na razini povezivanja sadržaja, pojmova i procesnih znanja. Prilagođen je načinu razmišljanja učenika, jer na taj način učenici više holistički percipiraju znanje.

2. Metelkarji o heljdi

Djelo je Frana Serafina Metelka neprocjenjivo. Rođen je krajem 18. stoljeća u Škocjanu na Dolenjskem. Bio je svećenik, tumač njemačkih proglašenja zemaljske vlade i profesor slovenskog. Najpoznatiji je po svom fontu metelčici. Zato naša škola nosi njegovo ime.

Heljda se kod nas sije već nekoliko stoljeća i u posljednje vrijeme postaje važna alternativna žitarica. Nekada je bila hrana poljoprivrednika i siromašnih, a već neko vrijeme postaje sve važnija u prehrani. Ujedno moram naglasiti da je vrlo važna za kranjsku pčelu i pčelare jer je vrlo medonosna.

Slika 1: Spomen ploča na Metelkovo kući

Slika 2: Polje hajde

2.1. MEĐUPREDMETNA POVEZANOST

U prvom razredu OŠ Frana Metelka Škocjan međupredmetna se nastava izvodi svakodnevno. Tatjana Hodnik-Čadež piše o tome što je i po čemu se interdisciplinarna povezanost razlikuje od drugih. „Međupredmetna integracija definirana je kao didaktički pristup ili strategija učenja kojom postavljamo određene obrazovne ciljeve. Od ostalih se razlikuje po tome što nastavnik u interdisciplinarnoj integraciji polazi od integracije sadržaja učenja ili cilja i nastoji što cjelovitije predstaviti ili riješiti određeni sadržaj ili problem. Može koristiti različite nastavne metode i oblike rada.” [1].

U međupredmetnoj integraciji učitelj je uglavnom u ulozi savjetnika i koordinatora. Uspostavljaju se demokratski odnosi između nastavnika i učenika, a istovremeno je učenik opušteniji, navikao se na veću samostalnost, postaje znatiželjniji i sve kreativniji u radu. Učitelj priprema nekoliko aktivnosti koje osmišljava prema interesima ili sposobnostima učenika. U radu su učenici uspješni, a njihov napredak i stjecanje novih znanja ovisi o njihovu tempu i sposobnosti. Uspjeh ih motivira da nastave raditi.

Nakon završenog interdisciplinarnog sata potrebno je zajedno s učenicima evaluirati rad, a nastavnik provjerava planirane ciljeve.

Teško mi je zamisliti da u prvom razredu neće biti međupredmetne povezanosti. Često se ona događa spontano. Povezali smo UNESCO-ov projekt – Od pšenice do potice i Dane europske kulturne baštine, koji potiču učenike da holistički sagledaju sebe, svoju pripadnost i okruženje u kojem žive. Uveli smo teme dana znanosti, sporta i tehnike. Na taj način potaknuli smo učenike na promišljanje i osvještavanje važnosti kulturne baštine te na jačanje i razvoj kreativnosti u nekoliko područja.

Budući da je predmet bio prikladan za izvođenje interdisciplinarnih veza, isprepleli smo aktivnosti predmeta učenja o okolišu, sportu, slovenskom jeziku i glazbi. Istovremeno, kod učenika se razvijao interes za učenje, međusobni odnosi bili su kvalitetniji, a ujedno su produbljivali razumijevanje i korištenje znanja.

2.1.1. Dan znanosti Od pšenice do potice – Sve o heljdi

Dan znanosti Od pšenice do potice – Sve o heljdi napravljen je krajem rujna. Dan smo započeli razmišljanjem o heljdi i predstavljanjem žitarica.

Slika 3: Prezentacija žitarica

Budući da su naši učenici uključeni u sve faze sata, uključujući planiranje nastave i aktivnosti, potaknuli smo učenike na razmišljanje o aktivnostima koje uključuju heljdu. Svoje su ideje napisali na plakat.

Slika 4: Zapisivanje ideja

S učenicima smo planirali tri radionice – kuhanje, ples i bajke. U radionici kuhanja učenici su pripremili zdrav obrok, heljdinu kašu s voćem. I heljdina kaša i voće dolazili su iz lokalnog okruženja, čime su učenici osvijestili važnost lokalno proizvedene hrane. Na kraju su jelo pojeli s oduševljenjem.

Slika 5: Priprema zdravog obroka

Heljdu smo nalazili u pričama, bajkama i pjesmama. Slušali su priču „Volio bih znati više... o Ajdi“, autorice Vide Škrabanje.

Za pokret smo se pobrinuli u plesnoj radionici gdje su učenici pjevali narodnu pjesmu „Po Koroškem, po Kranjskem“ i uz nju zaplesali.

Slika 6: Ples Po Koroškem po Kranjskem

Pobrinuli smo se i za međugeneracijsku suradnju jer nas je tijekom dana znanosti posjetila i baka jednoga od učenika, koja nas je upoznala s heljdom i berbom kako se radila nekoć.

Slika 7: Baka u posjetu

2.1.2. Sportski dan – pješačenje Mlinarovom stazom

U petak, 1. listopada 2021, pobrinuli smo se za zdrav duh u zdravom tijelu sportskim danom - pješačenjem Mlinarovom stazom.

„Svaki mlinar tjera vodu na svoj mlin, a ljubazni vodiči povelili su nas u šetnju Mlinarskom stazom.”

Pješačenje smo spojili s upoznavanjem baštine mlinarstva u našem kraju. Posjetili smo Košakov mlin, Sedlarov mlin... Usput smo rješavali zabavne zadatke i izazove.

Kod potoka Čolnišček čekala nas je peračica koja je veselo pjevala dok je prala rublje.

Slika 8: Peračica uz potok

Pješačenje smo završili u Vajsovemu mlinu. Zavirili smo u unutrašnjost mlina s etnološkom zbirkom. Mlinarica nas je poslužila pecivom od heljde i domaćim čajem.

Slika 9: Vajsov mlin

Slika 10: Posjet etnološke zbirke

Mlinovi uz potok polako gube svoj prijašnji izgled. Kotači vode i mlina više se ne vrte. Mlinarjeva potja čuva dio ove bogate baštine koju smo doživjeli.

2.1.3. Tehnički dan – jastučići od heljdine

S aktivnostima smo nastavili i tijekom dječjeg tjedna. Proveli smo tehnički dan, gdje smo pravili jastučiće od heljdine ljuske, heljdinu kašu... Učenici su s oduševljenjem počeli šivati jastučiće i puniti ih heljdinim ljuskama ili heljdinom kašom. Jastučići će se darovati kao rođendanski poklon.

Slika 11: Jastuci od heljde

Slika 12: Izrada plakata

3. ZAKLJUČAK

Svojim stručnim doprinosom i izlaganjem prikazala sam složene razine interdisciplinarnе integracije, uključujući i primjer prezentacije znanstvenoga, sportskog i tehničkog dana čija je glavna tema bila heljda. Time sam pokazala kako su sadržaji, koncepti i procesi učenja povezani.

Učenici su postigli ono što smo moji kolege i ja planirali. Istraživali su i nadograđivali nastavu te produbljivali vlastito znanje. Međusobno su komunicirali i surađivali. Svoje znanje, uz znanje o heljdi, imali su priliku obogatiti novim znanjima s pomoću raznih sadržaja i predmeta.

Učiteljima je bilo potrebno više vremena i pažljivo planirana priprema s ciljevima za pripremu nastave. Zatim smo samo pratili, poticali i vodili dane aktivnosti. Općenito, moramo stalno tražiti nove načine, sredstva i rješenja za bolje poučavanje i poučavanje u cjelini.

4. LITERATURA

- [1.]T. Hodnik Čadež, (2008). Učitelj kot raziskovalec medpredmetnega raziskovanja. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- [2.]T. Hodnik Čadež; T Filipčič, (2005). Medpredmetno sodelovanje v prvem razredu osnovne šole. Ljubljana: Pedagoška obzorja